

Демчик К.І. Організація образотворчої діяльності дошкільників (через призму оновленого змісту Базового компонента дошкільної освіти. / К.І. Демчик. // Збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених «Сучасні тенденції у розвитку науки та освіти» (24 березня 2016 р.). – Кам'янець-Подільський : Рута, 2016. – С. 27-31.

УДК 378.016:811.111:37.041

Демчик К.І.
*Кам'янець-Подільський національний
університет імені Івана Огієнка*

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ (ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ОНОВЛЕНОГО ЗМІСТУ БАЗОВОГО КОМПОНЕНТА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ)

Статтю присвячено проблемі організації занять з малювання, ліплення, аплікації та конструювання у дошкільному навчальному закладі відповідно до чинного Базового компонента дошкільної освіти. Проаналізовані освітні завдання сучасних діючих програм дошкільної освіти щодо художньо-естетичного розвитку засобами образотворчого мистецтва, запропоновані оптимальні форми організації образотворчої діяльності дошкільників.

Ключові слова: образотворча діяльність дитини, дошкільник, оновлення, зміст, дошкільна освіта, художньо-естетичний розвиток.

Образотворча діяльність становить інформаційний простір дитини, з якого вона отримує інформацію і переробляє її у знання та уявлення про світ, а згодом стає людиною культури. Відомо, що на виконання доручення Кабінету Міністрів України від 25 квітня 1998 року № 26601/33 «Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти», Закону України «Про освіту», заслухавши та обговоривши доповідну записку про Базовий компонент дошкільної освіти в Україні, Колегія Міністерства освіти України ухвалює затвердити цей документ як *Державний стандарт дошкільної освіти в Україні*.

Зміст Базовий компонент дошкільної освіти був систематизований за сферами життєдіяльності: «Природа», «Культура», «Люди», «Я сам». Сфера «Культура» передбачала введення дитини у світ практичної та духовної діяльності людини, розвиток потреби в реалізації власних творчих здібностей, навчання отримувати задоволення від процесу та результатів своєї діяльності, вправлення в умінні цінувати рукотворні вироби, культивувати інтерес до надбань національної та світової культур. Кожна з виділених змістових ліній – «Предметний світ», «Світ гри» та «Світ мистецтва» – акцентувала увагу на змісті та структурі практичної, ігрової і мистецької активності як важливих складових особистісної культури дитини [1].

При організації образотворчої діяльності важливо було звернути увагу на змістову лінію «Світ мистецтва», яка передбачала естетичне ставлення до реального світу та світу мистецтва: ознайомлення з творами образотворчого мистецтва, художній образ мовою образотворчого мистецтва, художньо-практичну діяльність та дитячу творчість.

У зв'язку із реформуванням системи дошкільної освіти і дошкільної ланки, зокрема, авторським колективом під керівництвом під керівництвом провідного науковця дошкільної освіти Богуш А. М. було оновлено зміст Базового компонента дошкільної освіти, який затверджено наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України (№ 615 від 22.05.2012 р.). У ньому зведено норми і положення, що визначають державні вимоги до рівня освіченості, розвиненості та вихованості дитини 6-7-річного віку; сумарний кінцевий показник набутих дитиною компетенцій перед її вступом до школи [1, с. 2].

Державний стандарт дошкільної освіти у новій редакції складається із двох частин, до першої, обов'язкової для усіх дошкільних навчальних закладів, інваріантної, відноситься освітня лінія «Дитина у світі культури». Вона передбачає формування почуття краси в її різних проявах, ціннісного ставлення до змісту предметного світу та світу мистецтва, розвиток творчих здібностей, формування елементарних трудових, технологічних та художньо-продуктивних навичок, самостійності, культури та безпеки праці. Результатом оволодіння дитиною різними видами предметної та художньої діяльності є сформоване емоційно-ціннісне ставлення до процесу та продуктів творчої діяльності, позитивна мотивація досягнень; здатність орієнтуватися в розмаїтті властивостей предметів, розуміти різні способи створення художніх образів, виявляти інтерес до об'єктів, явищ та форм художньо-продуктивної діяльності, а також оволодіння навичками практичної діяльності, культури споживання [1, с. 6].

Базовий компонент дошкільної освіти в Україні реалізується програмами та навчально-методичним забезпеченням, що затверджуються Міністерством освіти і науки. На сьогодні чинними для використання у дошкільних навчальних закладах є такі комплексні освітні програми як «Оберіг» [7], «Впевнений старт» [6], «Дитина» [3], «Дитина в дошкільні роки» [4], «Українське дошкілля» [2], «Соняшник» [5], «Я у Світі» (нова редакція) [9; 10] та *парціальної програми* художньо-естетичного розвитку дітей раннього та дошкільного віку «Радість творчості» [8].

При організації образотворчої діяльності педагог дошкільного навчального закладу керується освітніми завданнями та показниками компетентності програм пам'ятаючи про те, що основним завданням образотворчої діяльності дітей є емпіричне та чуттєве пізнання світу. У процесі образотворчої діяльності, організованої педагогом, дитина залучається до джерел народної культури, мистецтва, бачення світу природи в колористичному багатстві, перенесення своїх вражень у живописні картини, навчання створювати фігури у паперовій пластиці та ліпленні, оволодіння прийомами фітодизайну та клаптикової аплікації тощо [10, с. 64].

У ракурсі змісту оновленого Базового компонента дошкільної освіти сучасна особистісно-орієнтована методика образотворчої діяльності суттєво збагачується методами *музейної педагогіки* (мистецтвознавчі подорожі, екскурсії, метод соціальних ролей тощо) та *арт-терапії* (малюнок терапія, терапія кольором, терапія творчим самовираженням). Адже відомо, що на емоційний стан дитини, роботу її мозку та загальне оздоровлення активно впливають такі *методи* та *прийоми* образотворчої діяльності:

- розгляд творів мистецтва з використанням прийому милування, «входження в картину», «оживлення картини», ідентифікації картини та її творця тощо;

- робота з природними матеріалами (глина, пісок, крупи, борошно, папір, тканина, листя дерев та квіти, солома, кора дерев тощо);

- проведення фасилітованої бесіди (виключення простих навідних запитань, які позбавляють дитину творчої уяви, формування естетичних смаків, прояву рефлексії у практичній роботі) [8, с. 45-46].

Для збагачення змісту навчання та виховання важлива інтеграція видів образотворчої діяльності: малювання – аплікація, ліплення – малювання, конструювання – малювання, ліплення – аплікація тощо. Це допомагає дитині цілісно передавати почуття, відтворювати образи, предмети та явища у своїх роботах. Поєднуючи завдання, спрямовані на розвиток творчої активності, ініціативності, образного мислення, уяви, фантазії, сприйнятливості до краси в навколишньому, на формування бажання зберігати й творити красу, педагог дошкільного навчального закладу розвиватиме не лише креативне, логічне мислення вихованців, а й їхні моральні почуття [3, с. 124].

Дуже важливо простежити, як втілюються дитячі враження, отримані під час спостережень, сприймання явищ та предметів у процесі виконання дітьми наочно-образних і наочно-дійових видів творчих завдань, у самих результатах їхньої творчості. Змістом організованих спостережень є навколишня дійсність: світ природи, людей, предметів. Почуття, образи, уявлення, переживання, які виникають у дошкільника під час спостережень, акумулюються в його пам'яті, стають основними джерелом для створення художнього образу. Під час практичної діяльності увагу дітей важливо здебільшого зосереджувати на відтворенні форм «на око», а живописно-колоритне вирішення вчити передавати «за відчуттям» [2].

Під час організації занять з образотворчої діяльності в дошкільному навчальному закладі педагог повинен пам'ятати, що спокійна, доброзичлива атмосфера позитивно впливає на дитину. Враховуючи це, заняття з формування художніх умінь мають бути спочатку індивідуальними, парними, а потім підгруповими (з 5-6 дітьми). Міні-заняття краще проводити з малою групою вихованців (віч-на-віч, з 4-5 дітьми) тривалістю від 10 до 15 хвилин, при цьому важливо дати кожній дитині можливість закінчити свою практичну роботу [5, с. 56]. Ефективним є те, щоб під час групових занять з образотворчої діяльності звучали музичні та літературні твори відповідної тематики. Комплексні, колективні, підсумкові заняття можуть тривати від 30 хвилин до години,

залежно від зацікавленості, бажання, самопочуття кожної дитини. Дитина сама повинна визначити тривалість своєї зайнятості образотворчою діяльністю.

Таким чином, до компетенції та обов'язку педагога при організації образотворчої діяльності в дошкільному навчальному закладі відповідно до оновленого змісту Базового компонента дошкільної освіти в Україні входить: створення емоційно-позитивних умов для заняття малюванням, ліпленням, аплікативною чи конструктивно-моделювальною діяльністю як улюбленою справою у будь-який зручний для дитини час; навчання її закінчувати розпочату роботу; врахування інтересів дитини та її однолітків.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти / науковий керівник: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук ; авт. кол-в: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Ільченко Т. С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л. Ю. – К. : Видавництво, 2012. – 26 с.
2. Білан О. І. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О. І. Білан, Л. М. Возна, О. Л. Максименко та ін. – Тернопіль : Мандрівець, 2013. – 264 с.
3. Дитина : Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років. / наук. кер. проекту : О. В. Огнев'юк, К. І. Волинець; наук. кер. програмою : О. В. Проскура, Л. П. Кочина, В. У. Кузьменко, Н. В. Кудикіна; авт. кол. : Г. В. Беленька, Е. В. Белкіна, О. Л. Богініч, Н. І. Богданець-Білоskalенко, С. А. Васильєва, М. С. Вашуленко [та ін.] / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-тє вид., доопр. та доп. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – 492 с.
4. Дитина в дошкільні роки : комплексна додаткова освітня програма / автор. кол. ; наук. кер. К. Л. Крутій. – Запоріжжя : ЛПС, 2011. – 188 с.
5. Калуська Л. В. Комплексна програма розвитку, навчання та виховання дітей раннього віку «Соняшник» / Л. В. Калуська. – Тернопіль : Мандрівець, 2014. – 144 с.
6. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» / О. О. Андрієтті, О. П. Голубович, О. П. Долинна, Т. В. Дяченко, Т. С. Ільченко, Г. Є. Іванова, Г. М. Лисенко, Т. В. Панасюк, Г. В. Петрова, Т. О. Піроженко, Н. М. Романко, Н. А. Случинська, Н. І. Трикоз. – Тернопіль : Мандрівець, 2013. – 104 с.
7. Програма розвитку дітей від пренатального періоду до трьох років «Оберіг». – Тернопіль : Мандрівець, 2014. – 160 с.
8. Програма художньо-естетичного розвитку дітей раннього та дошкільного віку «Радість творчості» / Р. М. Борщ, Д. В. Самойлик. – Тернопіль : Мандрівець, 2013. – 72 с.
9. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція) : у 2 ч. – Від народження до трьох років / О. П. Аксьонова, А. М. Аніщук,

Л.В.Артемова [та ін.] ; наук. кер. О. Л. Кононко. – Київ : МЦФЕР-Україна, 2014. – Ч. I. – 204 с.

10. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція) : у 2 ч. – Від трьох до шести (семи) років / О.П.Аксьонова, А.М.Аніщук, Л.В.Артемова [та ін.] ; наук. кер. О. Л. Кононко. – Київ : МЦФЕР-Україна, 2014. – Ч. II. – 452 с.

The article is devoted to the problem of practice with drawing, modeling, application and construction of preschool educational institution in accordance with the applicable Basic component of preschool education. Analysis of the educational tasks of the modern existing programs of preschool education on artistic and aesthetic development by means of the fine arts, the optimum forms of the organization of graphic activity of preschool children.

Key words: *graphic activity of the child, preschooler, update, content, preschool education, artistic and aesthetic development.*